

UDKAST Landsbystrategi i Stevns Kommune

Indledning

I Stevns Kommune bor en fjerdedel af borgerne i vores 27 landsbyer, som hver især har deres egne kvaliteter, udfordringer og muligheder. Vi skal sikre, at landsbyerne også i fremtiden er levedygtige lokalsamfund, hvor det er attraktivt at leve og bo. Derfor har vi formuleret en landsbystrategi med et sammenhængende udviklingsperspektiv for landsbyerne i hele kommunen.

Vi ønsker landsbyer i trivsel, hvor borgerne har gode muligheder for at organisere sig og selv er med til at præge og udvikle deres by. Vi ønsker landsbyer med et stærkt civilsamfund, der bakker op om de eksisterende fællesskaber, men også kan skabe nye aktiviteter og måder at være sammen på. Vi vil understøtte landsbyernes samlingssteder og mulighederne for at udvikle dem og samtidig skabe nye rammer for fællesskaber. Vi ønsker at bevare de unikke historiske landsbymiljøer, som er en kvalitet ved de stevnske landsbyer, og vi vil bakke op om lokale tiltag inden for erhverv, oplevelse og turisme.

Dette fokus på landsbyerne har vi i strategien samlet i fem indsatsområder.

Samarbejde mellem landsbyer og kommune er afgørende for, at der kommer konkrete og bæredygtige resultater ud af strategien. Derfor er denne landsbystrategi også udviklet i samarbejde med landsbyernes egen netværksforening Landsbyforum, hvor bylaug og borgerforeninger har haft lejlighed til at komme give deres besyv med. Når der skal handling bag ordene, er det også vigtigt, at Landsbyforum kan bidrage til at dele erfaringer og ideer mellem landsbyerne, og Landsbyforum kan være med til at sætte tværgående tiltag på dagsordenen, som kommer flere landsbyer til gavn.

For at styrke landsbyernes muligheder for selv at sætte præg på udviklingen, vil vi tilbyde landsbyerne assistance til at lave *lokale landsbystrategier*, der spiller sammen med intentionerne i den *overordnede landsbystrategi*. Det er en mulighed for, at landsbyen kan fokusere på de særlige lokale kvaliteter, udfordringer og forudsætninger, samt formulere fælles mål for landsbyen, som man gerne vil gøre en indsats for.

Inden for rammerne af denne strategi håber vi, at landsbyerne vil være idérige, kreative og udfolde og udfordre, hvordan vi kan arbejde sammen om at udvikle landsbyerne. Landsbyerne og kommunen er med andre ord gensidigt forpligtede på strategien sammen. Der skal komme initiativer og virkelyst fra landsbyerne og borgerne, som skal være indstillet på selv at gennemføre projekter. Kommunen skal til gengæld være en hjælpende hånd, der som udgangspunkt er imødekommende overfor landsbyernes ideer, og kommunen skal også være forpligtet på at tage initiativer til tværgående tiltag og større projekter.

Landsbystrategien er et bidrag til, at vi sammen kommer i den retning vi ønsker.

Landsbyernes kvaliteter, udfordringer og muligheder

Landsbyerne i Stevns Kommune er typisk organiseret med bylaug og borgerforeninger, som varetager forhold der angår landsbyens fælles interesser, fra traditionelt vedligehold af badebroer, gadekær, årlige begivenheder til samarbejde med kommunen og diverse nye initiativer. Mange landsbyer har en kirke, og de fleste har et forsamlingshus og et gadekær, legeplads eller andet rekreativt område, typisk på gammel fælles jord, som er de primære lokale samlingssteder for byens borgere. Enkelte af de større landsbyer har også

mindre idrætsfaciliteter, friskoler og kommunale servicefunktioner. Selvom Stevns kommunen kendetegnet ved, at landsbyerne ligger tæt og er forholdsvis tæt på større byer med kommunal service og kulturtilbud, så er de lokale samlingssteder helt afgørende for landsbyernes fællesskaber.

I mange tilfælde er der i landsbyerne bevaret strukturer fra den oprindelige landsby, som giver et landsbymiljø med kulturhistoriske og bygningskulturelle kvaliteter. Det gør landsbyerne til vigtige vidnesbyrd om vores fortid, og det er også med til at gøre dem attraktive for beboere og besøgende. Samtidig er der i de fleste landsbyer funktionstømte bygninger som står tomme eller er i tydeligt forfald og i fare for at skæmme landsbymiljøet.

Mange landsbyer er hjemsted for mindre virksomheder, og tre landsbyer har dagligvarebutikker, som er meget afhængige af den lokale opbakning. Flere små virksomheder er i stigende grad rettet mod salg til turister og overnatningsmuligheder, som er et område der er potentiale for at udvikle.

Selvom befolkningsudviklingen går mod de større byer, er der tilflytning til flere landsbyer, heriblandt børnefamilier. Samtidig peger befolkningsprognosen på, at indbyggertallet vil være svagt faldende i de fleste landsbyer i de kommende år, hvilket begrunder øget fokus på at sikre attraktive landsbyer for byens borgere og potentielle tilflyttere. Landsbyerne og landdistrikterne rummer et bosætningspotentiale i forhold til udflyttende børnefamilier fra større byer der søger det gode liv på landet. Landsbyer som er attraktive for byens borgere, er også attraktive for andre at besøge og bosætte sig i.

Vi har valgt at stille skarpt på de ovenstående karakteristika ved landsbyerne, fordi det er faktorer som er afgørende for landsbyernes fremtidige levedygtighed, og det er faktorer, hvor der mange steder er potentiale for at skabe en udvikling.

Indsatsområder

Strategien har x antal indsatsområder

1. Landsbyernes organisering og civilsamfundsstyrke
2. Landsbyens fællesskaber og samlingssteder
3. Historiske landsbymiljøer og stedbundne kvaliteter
4. Lokale tiltag inden for erhverv, oplevelse og turisme
5. Tværgående tiltag
- 6.

Indsatserne hænger sammen, fordi de på mange måder er hinanden forudsætninger. Stærkt fællesskab og god organisering i en landsby er et godt afsæt for, at man går sammen om at fx at forbedre de fysiske forhold og byens mødesteder. Hvis landsbyens miljø opleves positivt, så vil turister og potentielle tilflyttere også opleve det osv.

Landsbyernes organisering og civilsamfundsstyrke

- Styrke den lokale organisering og understøtte det frivillige arbejde i landsbyerne.
- Søge inspiration til at tænke organisering, fællesskaber og udviklingsprojekter på nye måder.
- Fremme lokalt engagement ved at inspirere flere til at involvere sig.
-
- Understøtte landsbyerne i processen med at udvikle lokale landsbystrategier.

Landsbyens fællesskaber og samlingssteder

- Understøtte borgerdrevne aktiviteter og nye tiltag i landsbyerne som styrker lokale fællesskaber.

- Hjælpe forsamlingshusene med at søge midler til udvikling af husene og muligheden for at flere og nye typer aktiviteter kan udfolde sig.
- Højne kvaliteten af de eksisterende samlingssteder og hjælpe med at etablere nye typer udendørs samlingssteder i landsbyerne.

Landsbymiljøer og stedbundne kvaliteter

- Bevare og videreudvikle attraktive landsbyer ved at have fokus på bevaringsværdige bygninger og det øvrige historiske landsbymiljø.
- Understøtte borgergrupper der arbejder for at udvikle landsbyens fysiske rum til gavn for fællesskabet.
- Arbejde for at finde midler til landsbyfornyelse ved at søge puljer og fonde til opkøb, istandsættelse eller nedrivning af tomme boliger og indretning af byrum på tomme grunde.
- Understøtte bevaring af bygningsarven, herunder ved fortsat formidling og beskyttelse af den særlige stevnske byggeskik med huse, der er bygget af lokale kridtsten.

Lokale tiltag inden for erhverv, oplevelse og turisme

- Understøtte landsbyer/borgere der vil oprette alternative overnatningstilbud, minikøbmænd, borgerdrevne butikker, diverse fælleskabsorienterede funktioner og øvrige lokale turisme- og oplevelsestiltag
- Undersøge mulighederne for at iværksætte borgerdrevet bosætningsudvikling
- Samarbejde med Stevns Erhverv

Tværgående tiltag

- Afsøge behov og iværksætte relevante fælles tiltag som fx landsbypedeller, delebil-ordning, landsbyklynge, stiprojekt der forbinder landsbyer m.v.
- Afholde jævnlige arrangementer med inspiration udefra til landsbyudvikling
- Udvikling af Landsbyforum og dialog med politikere og andre aktører

Lokale landsbystrategier

Med afsæt i den overordnede landsbystrategi vil vi understøtte landsbyerne i at lave *lokale strategier*, hvor bylaug og borgerforeninger, sammen med øvrige borgere, selv formulerer mål og fokuserer på særlige kvaliteter, udfordringer og forudsætninger i egen landsby. Selve processen med at udvikle en lokal strategi kan samtidig bidrage til at mobilisere, styrke fællesskabet og udviklingsmulighederne i landsbyen – ligesom ideer til konkrete projekter kan opstå.

Flere landsbyer kan samarbejde om at udvikle en lokal strategi sammen, hvis de fx har en tæt beliggenhed, tætte relationer eller andet, der kan være relevant at udvikle yderligere som en styrke for byerne.

I Kommuneplanens bymønster er Hellested, Valløby, Strøby og Klippinge betegnet som såkaldt "øvrige byer", og derfor vil Stevns kommune på sigt udarbejde *udviklingsskitser* for byernes fremtidige udvikling i samarbejde med byernes borgere. Disse byer ligger i byzone og har lokalcentre samt kommuneplanrammer for bolig, erhverv og rekreative områder i kommuneplanen. Byerne har dermed lovgivningsmæssigt bedre

muligheder for udvikling end i landsbyerne og indgår derfor formelt set ikke i den strategiske landsbyplanlægning.

Men disse byer har på flere måder karakter af landsby, mange borgere opfatter selv byerne som landsbyer, og de er vigtige medlemmer af Landsbyforum. Derfor giver det god mening, at ambitionerne for *landsbystrategien* også angår de såkaldt "øvrige byer" Hellested, Valløby, Strøby og Klippinge.